

SAOPĆENJE FIRST RELEASE

Molimo korisnike da prilikom upotrebe podataka obavezno navedu izvor
Users are kindly requested to mention the data source

GODINA/ YEAR VI

SARAJEVO, 20.11.2018.

BROJ/ NUMBER 3

POSLOVNE STATISTIKE BUSINESS STATISTICS

INDEKSI PROIZVODNJE U GRAĐEVINARSTVU U BRČKO DISTRIKTU TREĆI KVARTAL 2018.

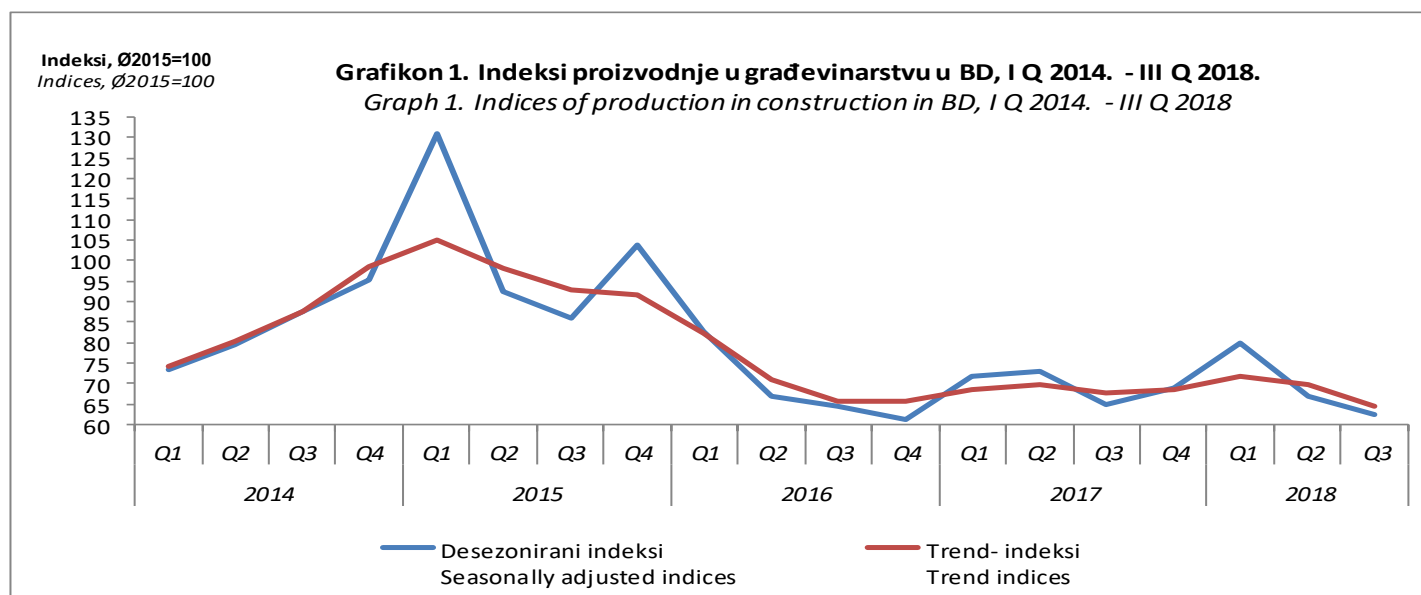
INDICES OF PRODUCTION IN CONSTRUCTION IN BRCKO DISTRICT 3rd QUARTER 2018

Ukupna desezonirana proizvodnja u građevinarstvu¹⁾ u Brčko distriktu u trećem kvartalu 2018. u poređenju sa drugim kvartalom 2018. bilježi pad za 6,9%. Posmatrano prema vrsti građevinskih objekata, u istom periodu na objektima visokogradnje zabilježen je rast za 0,9% a na objektima niskogradnje pad za 16,8%.

The total seasonally adjusted production in construction¹⁾ in Brcko District in third quarter 2018, as compared to second quarter 2018, decreased by 6.9%. By types of construction, in the same period, it increased by 0.9% on the building constructions and decreased by 16.8% on the civil engineering works.

Ukupna kalendarski prilagođena proizvodnja u građevinarstvu²⁾ u Brčko distriktu u trećem kvartalu 2018. u poređenju sa trećim kvartalom 2017. bilježi pad za 6,6%. Posmatrano prema vrsti građevinskih objekata, u istom periodu na objektima visokogradnje zabilježen pad za 22,5% a na objektima niskogradnje rast za 52,9%.

The total working day adjusted production in construction²⁾ in Brcko in third quarter 2018, compared to third quarter 2017, decreased by 6.6%. If compared by types of construction works, then, in the same period, it decreased by 22.5% on the building constructions and increased by 52.9% on the civil engineering works.

1) Podaci koji se upoređuju s podacima od prethodnog kvartala (tzv. kvartalna uporedba) prema Eurostatovoj terminologiji i praksi su desezonirane stope rasta, u skladu s Uredbom Vijeća (EZ-a) br. 1165/98 i preporukama o kratkoročnim statistikama za prezentaciju i interpretaciju indeksa građevinskih radova.

Data compared to those of the previous quarter (the so-called quarter-on-quarter comparison) according to the Eurostat's terminology and practice are seasonally adjusted growth rates, in line with the Council Regulation No. 1165/98 of the EU and the STS recommendations for the presentation and interpretation of the construction work indices.

2) Podaci koji se upoređuju s podacima istog kvartala prethodne godine (tzv. godišnja uporedba), 2) prema Eurostatovoj terminologiji i praksi jesu kalendarski prilagođeni indeksi.

Data compared to those of the same quarter of a previous year (the so-called year-on-year comparison) according to the Eurostat's terminology and practice is working-day adjusted indices.

1.1. GRAĐEVINSKI RADOVI – KVARTALNE STOPE PROMJENA IZRAČUNATE IZ DESEZONIRANIH INDEKSA, III KVARTAL 2018.

CONSTRUCTION WORKS – QUATER-ON-QUARTER GROWTH RATES CALCULATED ON BASIS OF SEASONALLY ADJUSTED INDICES, III QUARTER 2018

	<u>Q2. 2017.</u>	<u>Q3. 2017.</u>	<u>Q4. 2017.</u>	<u>Q1. 2018.</u>	<u>Q2. 2018.</u>	<u>Q3. 2018.</u>	
	Q1. 2017.	Q2. 2017.	Q3. 2017.	Q4. 2017.	Q1. 2018.	Q2. 2018.	
Ukupno građevinski radovi	1,6	-11,2	6,5	15,8	-16,4	-6,9	Total construction works
Prema vrsti građevina							According to type of construction works
na objektima visokogradnje	-1,4	-1,3	11,1	-5,3	-26,9	0,9	on building constructions
na objektima niskogradnje	8,6	-32,3	-7,7	94,0	2,7	-16,8	On civil engineering works

1.2. GRAĐEVINSKI RADOVI – GODIŠNJE STOPE PROMJENA IZRAČUNANE IZ KALENDARSKI PRILAGOĐENIH INDEKSA, III KVARTAL 2018.

CONSTRUCTION WORKS – YEAR-ON-YEAR GROW RATES CALCULATED ON BASIS OF WORKING-DAY ADJUSTED INDICES, III QUARTER 2018

	<u>Q2. 2017.</u>	<u>Q3. 2017.</u>	<u>Q4. 2017.</u>	<u>Q1. 2018.</u>	<u>Q2. 2018.</u>	<u>Q3. 2018.</u>	<u>Q1. - Q3. 2018.</u>	
	Q2. 2016.	Q3. 2016.	Q4. 2016.	Q1. 2017.	Q2. 2017.	Q3. 2017.	Q1. - Q3. 2017.	
Ukupno građevinski radovi	9,8	3,6	14,1	13,3	-8,8	-6,6	-2,0	Total construction works
Prema vrsti građevina								According to type of construction works
na objektima visokogradnje	19,6	24,3	65,4	2,4	-24,1	-22,5	-17,1	on building constructions
na objektima niskogradnje	-6,8	-36,1	-48,0	31,6	24,5	52,9	34,2	On civil engineering works

1.3. GRAĐEVINSKI RADOVI – IZVORNI (NEPRILAGOĐENI) INDEKSI UKUPNO I PREMA VRSTI GRAĐEVINSKIH RADOVA, III KVARTAL 2018.

CONSTRUCTION WORKS – GROSS (UNADJUSTED) INDICES, TOTAL AND ACCORDING TO TYPES OF CONSTRUCTION WORKS, III QUARTER 2018

	Struktura	<u>Q3. 2018.</u>	<u>Q3. 2018.</u>	<u>Q1. - Q3. 2018.</u>	
	Structure	Ø 2017.	Q3. 2017.	Q1. - Q3. 2017.	
Ukupno građevinski radovi	100	99,0	99,8	98,1	Total construction works
Prema vrsti građevina					According to type of construction works
na objektima visokogradnje	70,5	88,0	77,5	82,9	on building constructions
na objektima niskogradnje	29,5	125,1	152,9	134,2	On civil engineering works

2. STRUKTURA ODRAĐENIH SATI NA GRADILIŠTIMA, PREMA VRSTAMA GRAĐEVINA I RADOVA, III KVARTAL 2018. (u ,%)

COMPOSITION OF HOURS WORKED ON SITES, BY TYPES OF CONSTRUCTIONS AND TYPES OF WORKS, III QUARTER 2018 (in ,%)

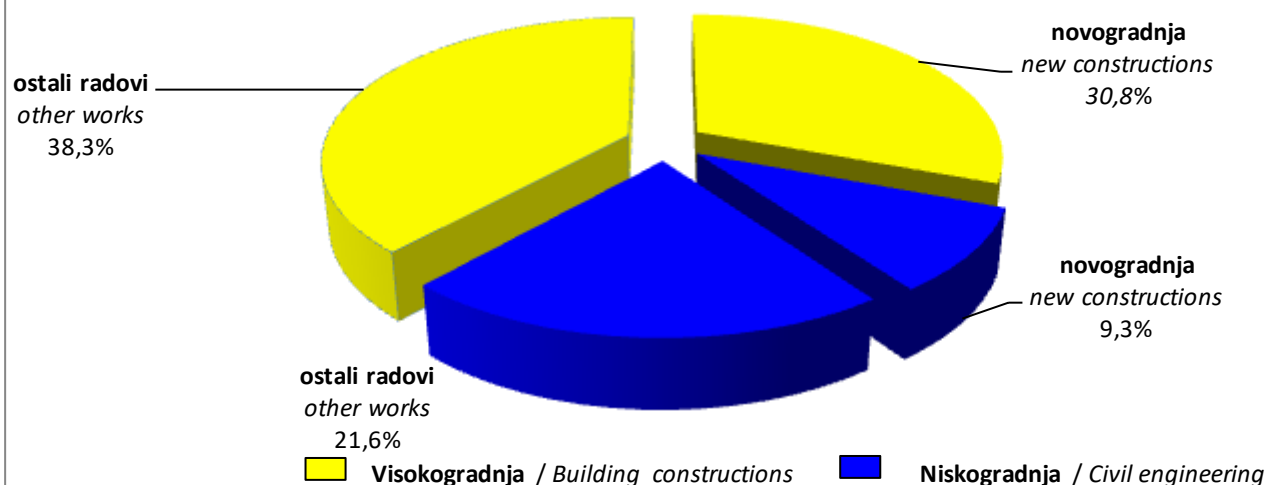
	Q3. 2018.			
	Ukupno	Novogradnja	Ostali radovi ¹⁾	
	Total	New constructions	Other works ¹⁾	
Ukupno	100,0	40,1	59,9	Total
Na objektima visokogradnje	69,1	30,8	38,3	On building constructions
Na objektima niskogradnje	30,9	9,3	21,6	On civil engineering works

¹⁾ Rekonstrukcije (poboljšanja postojećih građevina), popravci i održavanje

¹⁾ Reconstructions, repair works and maintenance of existing constructions

Grafikon 2. Struktura odrađenih sati na gradilištima u BD, III kvartal 2018.

Graph 2. Composition of hours worked on sites in BD, III quarter 2018

I. DODATAK – INDEKSI OBIMA GRAĐEVINSKIH RADOVA – KVARTALNE VREMENSKE SERIJE

ANNEX – CONSTRUCTION WORK VOLUME INDICES – QUARTERLY TIME SERIES

Ø 2015. = 100

	Ukupno <i>Total</i>				Na objektima visokogradnje <i>On buildings constructions</i>				Na objektima niskogradnje <i>On civil engineering works</i>			
	izvorni indeksi	kalendarski prilagođeni indeksi	desezonirani indeksi	trend- indeksi	izvorni indeksi	kalendarski prilagođeni indeksi	desezonirani indeksi	trend- indeksi	izvorni indeksi	kalendarski prilagođeni indeksi	desezonirani indeksi	trend- indeksi
	<i>Gross indices</i>	<i>Working-day adjusted indices</i>	<i>Seasonally adjusted indices</i>	<i>Trend indices</i>	<i>Gross indices</i>	<i>Working-day adjusted indices</i>	<i>Seasonally adjusted indices</i>	<i>Trend indices</i>	<i>Gross indices</i>	<i>Working-day adjusted indices</i>	<i>Seasonally adjusted indices</i>	<i>Trend indices</i>
2016												
Q1	66,6	66,6	82,8	82,5	47,9	47,9	69,1	73,2	110,7	110,7	115,0	104,5
Q2	69,2	69,2	66,7	71,1	61,8	61,8	59,0	62,5	86,8	86,8	84,9	91,4
Q3	70,6	70,6	64,2	65,7	66,1	66,1	56,1	56,8	81,3	81,3	83,6	86,8
Q4	64,8	64,8	61,1	65,8	50,5	50,5	46,8	57,1	98,6	98,6	94,7	86,2
2017												
Q1	55,7	55,7	71,9	68,5	49,7	49,7	71,6	63,8	70,0	70,0	72,7	79,6
Q2	76,0	76,0	73,1	69,7	73,9	73,9	70,6	69,5	80,9	80,9	79,0	70,4
Q3	73,2	73,2	64,9	67,5	82,1	82,1	69,7	71,6	52,0	52,0	53,5	57,8
Q4	74,0	74,0	69,1	68,5	83,6	83,6	77,4	72,4	51,3	51,3	49,3	59,4
2018												
Q1	63,2	63,2	80,0	71,8	50,9	50,9	73,3	67,5	92,2	92,2	95,7	82,0
Q2	69,3	69,3	66,9	69,7	56,0	56,0	53,6	59,5	100,7	100,7	98,3	93,7
Q3	68,4	68,4	62,3	64,4	63,7	63,7	54,0	55,2	79,5	79,5	81,7	86,3

¹⁾ Indeks za građevinarstvo ukupno je kompozitni indeks, koji se izvodi iz indeksa visokogradnje i niskogradnje i njihovog učešća (strukture) u ukupnoj građevinskoj aktivnosti u određenom kvartalu.

¹⁾ Index for total construction is a composite index derived from the indices of buildings and civil engineering and their share (structure) in the total construction activity in a quarter.

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

U ovom saopćenju indeksi proizvodnje u građevinarstvu prikazani su na međugodišnjoj lančanoj osnovi i na stalnoj baznoj godini 2015. = 100 u skladu s Uredbom Vijeća EU-a o kratkoročnim statistikama (*Short-Term Statistics*), br. 1165/98. i njenim izmjenama i dopunama. Agencija za statistiku BiH započela je s dostavljanjem tromjesečnih indeksa građevinskih radova u Eurostat koji također objavljuje indekse proizvodnje u građevinarstvu na internet stranicama <http://ec.europa.eu/eurostat/euroindicators> kao jednog od Glavnih evropskih ekonomskih pokazatelja (tzv. GEEP) na stalnoj baznoj godini 2015. = 100, čime se omogućuje neposredna usporedbu kretanja građevinskih radova BiH s državama članicama EU-a. Indeks proizvodnje u građevinarstvu u BiH potpuno je usklađen s evropskim standardima.

Indeks proizvodnje u građevinarstvu jedan je od glavnih kratkoročno-poslovnih pokazatelja. Njime se aproksimira razvoj obima ukupne građevinske proizvodnje u sektoru građevinarstva, i raščlanjeno na njegove najvažnije komponente radova na objektima visokogradnje i niskogradnje. Analiza se zasniva na Klasifikaciji vrsta građevinskih objekata.

Pravna i metodološka osnova

Kvartalni izvještaj građevinarstva (K KPS GRAĐ-21) provodi se u BiH od strane entiteta i distrikta Brčko na temelju Zakona o statistici BiH (Sl. glasnik BiH br. 26/04 i 42/04) kao i odgovarajućim entitetskim zakonima.

Koncepti i definicije koji se primjenjuju u istraživanjima K KPS GRAĐ-21 u BiH usklađeni su s konceptima i definicijama iz Metodologije za kratkoročne poslovne statistike EU-a (Tema 4, ISSN 1725-0099, Evropska zajednica, 2006.) i Uredbe Komisije (EZ-a) br. 1503/2006. o definicijama varijabli, popisu varijabli i učestalosti prikupljanja podataka

Pokrivenost i obuhvat

Kvartalni izvještaj građevinarstva (K KPS GRAĐ-21) prikuplja se za poslovne subjekte ili njihove dijelove koji su u Statističkom poslovnom registru poslovnih subjekata razvrstani u područje F Građevinarstvo u skladu sa KD BiH 2010.

Podaci se odnose na građevinske radove (na novim građevinama, rekonstrukcijama, popravcima i održavanju postojećih građevina) izvršene na području Brčko distrikta. Razvrstavanje građevina i radova izvršeno je prema Klasifikaciji vrsta građevina – KVG0 BiH, koja je usklađena s klasifikacijom koju propisuje Eurostat (*Classifications of Types of Constructions – CC, final version*).

Metoda kalkulacije

Indeksi obima građevinskih radova temelje se na odrađenim satima radnika na gradilištima prema Metodologiji za kratkoročne poslovne statistike, tumačenje i smjernice na temu Industrija, trgovina i usluge, ISSN 1725-0099, Evropske zajednice, 2006.

Ponderi za izračun indeksa proizvodnje u

NOTES ON METHODOLOGY

In this first release, indices of production in construction are presented on the inter-annual chain basis and on the fix base year 2015 = 100, in line with the Council Regulation (EC) concerning Short-Term Statistics No. 1165/98 and its amendments. Agency for statistics of BiH started with delivery of the indices of production in construction for the BiH on the quarterly basis to Eurostat which publishes it on the Eurostat's web site <http://ec.europa.eu/eurostat/> as one of the principal European economic indicators (the so-called PEEIs) presented on the base year 2015=100, which provides basis for a direct comparison of the development of the construction production between the BiH and the Member States. The indices of production in construction for BiH are fully harmonised with the European standards.

The index or production in construction is one of the principal short-term business indicators. It approximates the evolution of the volume of production in construction within the construction sector, broken down into building construction and civil engineering works. The breakdown on the building construction and civil engineering works are based on the Classification of types of construction.

Legal and methodological framework

The Quarterly Report on construction (K KPS GRAĐ-21) is carried out in BiH by the entities and District Brčko on the basis of the Official Law on Statistics of BiH (Official Gazette Nos 26/04 and 42/04) as well as entities laws, respectively.

Concepts and definitions used in the K KPS GRAĐ-21 Surveys are harmonised in BiH with the EU Methodology of Short-Term Business Statistics (Theme 4, ISSN 1725-0099; European Communities, 2006) as well as with the Commission Regulation (EC) No 1503/2006 on definitions of variables, list of variables and frequency of data compilation

Scope and coverage

The Quarterly Report on construction (K KPS GRAĐ-21) is collected from business entities and their parts classified in the Statistical Business Register of Business into section F Construction according to the KD BiH 2010.

Data refer to all construction works (new constructions and reconstructions, maintenance and repair works on existing constructions) done on the territory of the BiH. Constructions and works are classified according to the Classifications of Types of Constructions (EU CC)– KVG0 BiH which is harmonized with appropriate classification prescribed by Eurostat (Classifications of Types of Constructions – CC, final version)

Calculation method

The volume indices of construction works are based on the number of hours worked on sites, according to the Methodology of short-Term Business Statistics, Interpretation and Guidelines, Theme: Industry, Trade and Services, ISSN 1725-0099, European Communities, 2006.

Weights used for calculation of the indices of production in

građevinarstvu temelje se na vrijednosti izvršenih građevinskih radova.

Prezentacija serija indeksa

Indeksi proizvodnje u građevinarstvu u ovom saopštenju prikazuju se kao izvorni (neprilagođeni) indeksi, desezonirani indeksi (iz kojih je isključen uticaj kalendarskih dana i sezone sastavnice), kalendarski prilagođeni indeksi (iz kojih je isključen uticaj kalendarskih dana, npr. broj radnih dana, nacionalni blagdani, učinak Uskrsa itd.) te trend-indeksi (desezonirani indeksi iz kojih je isključen uticaj slučajne sastavnice).

Desezoniranje i kalendarska prilagodba provedeni su s pomoću programskog alata "JDEMETRA+" – Eurostat, verzija 2.2.0, primjenom metode TRAMO-SEATS na tromjesečnoj seriji indeksa ($\emptyset$ 2015. = 100), koja počinje indeksom za prvi kvartal 2005. Izračunate serije indeksa proizvodnje u građevinarstvu uporedive su s onima koje objavljuje Eurostat.

Desezonirani indeksi

Pod pojmom "desezonirani indeksi" podrazumijeva se da su podaci prilagođeni za sezonu i kalendarske dane. U skladu s Eurostatovim preporukama i Uredbom Vijeća (EZ-a) br. 1165/98., podaci koji se upoređuju sa podacima iz prethodnog razdoblja (tzv. tromjesečna usporedba prema Eurostatovoj terminologiji i praksi) prikazuju se u desezoniranom obliku indeksa građevnih radova ili iz njih izračunatih stopa rasta).

Kalendarski prilagođeni indeksi

Pod pojmom "kalendarski prilagođeni indeksi" podrazumijeva se da su podaci prilagođeni za kalendarske dane. U skladu s Eurostatovim preporukama i Uredbom Vijeća (EZ-a) br. 1165/98., podaci koji se upoređuju sa podacima iz istog kvartala prethodne godine (tzv. godišnja usporedba prema Eurostatovoj terminologiji i praksi) prikazuju se u kalendarski prilagođenom obliku indeksa građevnih radova ili iz njih izračunatih stopa rasta.

construction are based on the value of construction works.

Indices series presentation

The indices of production in construction are presented in this release as gross (non-adjusted) indices, seasonally adjusted indices (in which the effect of certain calendar days and the seasonal effect have been excluded), working-day adjusted indices (in which the effect of certain calendar days has been excluded, e.g., the number of working days, national holidays, Easter etc.) and trend indices (seasonally adjusted indices from which the random component effect has been excluded).

The seasonal and working-day adjustment were done by applying the "Demetra+" programme interface – Eurostat, version 2.2.0, by using the TRAMO/SEATS Method on the monthly index series ($\emptyset$ 2015 = 100), which begins with the index for first quarter 2000. Calculated series of indices of production in construction are comparable to those published by Eurostat.

Seasonally adjusted indices

The term seasonally adjusted indices indicate that data are adjusted for both seasonal and working-day effects. In line with the Eurostat's Recommendations and the Council Regulation No 1165/98, data that are compared to those of the previous quarter (the so-called quarterly comparison – according to the Eurostat's terminology and practice) are presented in a seasonally adjusted form of construction works indices or its grows rates).

Working-day adjusted indices

The term working day adjusted indices indicate that data are adjusted only for working-day effects. In line with the Eurostat's Recommendations and the Council Regulation No 1165/98, data that are compared to those of the same quarter of a previous year (the so-called annual comparison according to the Eurostat's terminology and practice) are presented in a working-day adjusted form of industrial construction works indices or its grows rates.

Izdaje i štampa Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Published and printed by the Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Telefon/Phone:+387 (33) 220 626 * Telefaks /Telefax: +387 (33) 220 622

Elektronska pošta/E-mail: bhas@bhas.gov.ba * Internet stranica Web site: <http://www.bhas.ba>

Odgovara direktor dr.sc. Velimir Jukić

Person responsible: PhD Velimir Jukic, Director

Saopćenje priredili: Fahir Kanlić, Dženita Babić, Anita Brković i Azur Đapo

Prepared by: Mr. Fahir Kanlić, Mrs. Dženita Babić, Mrs. Anita Brković and Mr. Azur Đapo

Podaci iz ovog saopćenja objavljuju se i na internetu

First Release data are also published on the internet
